

על יוסף כי איננו...

לזכר יוסף גאני ז"ל

חבר גרעין חלוצי שלוחות

קסזי זא

זאזא זא...

זאזא קסזי זא

דפוס "העשור" תל-אביב

"אהורי יוסף זל"

"ינאמכם ה'קום
עם שאר אלהי ציון וירושלים"
זרען "חלוצי שמואל"

יוסף גאני

נולד י"ט בניסן תש"ד
נפל י"ד בסיוון תשכ"ב

השכול מסתופף בעמקי אהלינו
היה בנתיבנו השכול כעמית
נושא בכפיו אל חשכת אהלינו
נר יגון, נר גאון אש תמיד.
(מושה מבנקין)

על מות...

מרירותה של מיתה אינה פוסקת. איננו מתרגלים לשמועת המוות. בכל עת שבה היא ומכה בנו מכת צער וכאב. מילדות עד זקנה גם כי ירבו השמועות יכוף האדם ראשו ויזיל דמעה מול חזיון דומה.

כאב הפרידה, צער הניתוק, יסורי הניתוח — גלגל חוזר בעולם. שבים הם ופוגעים באדם, מעוררים, מזעזעים את רוחו. ואז, יקשיב רגע לצלילי החיים, שאון החצוצות פוסק, עין אדם תביט אל עצמו — לאן אתה הולך? יותר משיש בהקשבה זו עיון ולמוד יש בה תחושה של מציאות. חשה המשפחה את קשרה לעליונים, חשה החברה אחיזתה בנצח. הוא הלך מאתנו ועתה נעלה אל רום עולם. ואנו מהלכים כאן עלי אדמות כשמבטנו מלווה אותו שם...

הספד שספדנוך, — הספד עתידך הוא. בקשנו את צלילי רום עולם בעולמנו זה הקטן. כיצד גילית פה את רוחך, אשר במעלות קדושים וטהורים.

ואת זאת הן גילית בצמאונך וכמיהתך לנעלה וקדוש, בענוותך הרבה וארך רוחך.

אור מעשיך המאיר במרומים יאיר אף לנו פה עלי ארץ. בני חבורה אחת אנחנו. בארות שחצבת מוסיפות להשקות את רוחנו. מדות טובות שגילית גוננות עלינו. גל עד יהיה הגליון המודפס. זכרון קשרינו שלא יפסקו לעד — שמים וארץ ישקו.

צפניה דרורי

יוסי

יוסף נולד ביום ד', י"ט ניסן תש"ד (1.4.1944)
(ד' דחול המועד פסח) כבן הצעיר למשפחה, ונקרא יוסף
ע"ש סבו. בגיל שלש החל ללכת לגן והמשיך בכך במשך
שנתיים. לאור המלצות הגננת ובדיקה ע"י מנהל בית
הספר נתקבל לביה"ס לדוגמא על אף גילו הצעיר —
חמש וחצי.

לאחר שמונה שנים סיים את למודיו שם, כאחד
התלמידים המצטיינים.

המשיך בלמודיו בבית הספר התיכוני לנערים שע"י
בית המדרש הממלכתי דתי למורים ע"ש רא"מ ליפשיץ.
עם התחלת לימודיו בביה"ס התיכון הצטרף לתנועת
„בני עקיבא“ בירושלים ובמשך שנות הלמודים יצא
עם התנועה למחנות עבודה.

אחד העסוקים החביבים עליו היה „חקלאות“ הן
במסגרת השעורים בבית הספר והן בגינת הבית. עיקר
עיסוקו היה בצמחי נוי ובמיוחד הקקטוס.

הקים כגנת הבית „קקטוסיה“ נאה בת 26 מינים
מהם כאלה שהורכבו על ידו. שתל אותם בין ובתוך
סלעים ש„שתל“ כגנה.

כן טיפל בעצי הפרי ושאר הפרחים בגנת הכית.
בין היתר אהב בעלי חיים, וטפל בנאמנות בכלב
שהיה בבית.

עם סיום הלמודים ובחינות הבגרות לאחר ארבע
שנים יצא למחנה עבודה, והכשרה קבוץ שלוחות
ולמתיבתא בשדה אליהו. ב-29 ליאנואר 1962 התגייס
לצה"ל לנח"ל.

אחיו חיים

יחד עם בובי כלבו

לזכרו של נער חמד

וישלח אותם משה אלף למטה לצבא, אותם ואת פינחס בן אלעזר הכהן לצבא, וכלי הקודש וחצוצרות התרועה בידו (במדבר לא, ו).

אותם ואת פנחס — מגיד שהיה פינחס שקול כנגד כולם. ומפני מה הלך פינחס ולא הלך אלעזר? אמר הקדוש-ברוך-הוא: מי שהתחיל במצוה, שהרג את כזבי, יגמור אותה. דבר אחר, שהלך לנקום נקמת יוסף אבי אמו, שנאמר: והמדינים מכרו (בראשית לו, לו). ומניין שהיתה אמו של פינחס משל יוסף? שנאמר: מבנות פוטיאל (שמות ו, כה) — מזרע יתרו שפיטם עגלים לעבודת כוכבים ומזרע יוסף שפטפט ביצרו. דבר אחר, שהיה משוח מלחמה (רש"י שם). שאלת רש"י היא כפולה, ראשית, לאיזו מטרה נשלח פינחס למלחמה? הלא נשלחו שנים עשר אלף, אלף מכל מטה, ובודאי לא נשלחו אנשים משבט לוי, והלא פינחס הוא כהן, ואין כהנים ולויים יוצאים למלחמה, ושנית, לאחר שיתברר לנו הצורך לשלוח אתם את הכהן, נשאל למה לא הלך אלעזר שהוא אביו של פינחס, שהרי לא יתכן למנות את הבן למינוי של כבוד בעוד אביו שהוא נכבד ממנו בחיים. אם כן למה הלך פינחס, ולמה לא הלך אלעזר לאותה מטרה שהלך פינחס? לשאלות אלה נותן רש"י שלש תשובות: א) מלחמה זאת היא מלחמת נקם במדין, ופינחס שהתחיל

במצוה זכה להשתתף גם בגמר המצוה. כלומר, אף על פי שאפשר היה לותר על השתתפותו במלחמה זו, חיפש עבדו משה תפקיד כדי שיוכל להשתתף לראות בנקמת ה' במדין. (ב) אמו של פנחס — אשתו של אלעזר, היא מזרע יוסף שנמכר על ידי המדינים, וכל צאצא מזרע יוסף חייב לנקום את כבוד אבי השבט שחולל, והוא גאולת הדם, ומכל זרע בית יוסף פנחס הוא הנכבד ביותר, ולכן הוא יוצא בראש אלפי אפרים ומנשה לנקום נקמת כבוד יוסף. (ג) בכל מלחמה יוצא כהן משוח מלחמה, ופנחס הוא הכהן שהיה ממונה לתפקיד זה.

מקובל בהבנת דברי הראשונים שאם הם נותנים תשובות מרובות לשאלה אחת, כל תשובה לעצמה לא סיפקה אותם, ועל כן חיפשו תשובה נוספת. לכן יש צורך כדי להסביר את דברי רש"י למצא מהי חולשת כל תשובה ותשובה. על תירוצו ראשון אפשר לטעון שפינחס כשהרג את כוזבי לא היא היתה מטרת קנאותו של פנחס, אלא זמרי בן סלוא היה זה שהביא את פנחס לקנאות את קנאת ה', ואי אפשר לראות אותו כמתחיל מצות מלחמת מדין, שהרי לא במדין היתה התחלת קנאותו. באשר לתירוצו השני שפינחס היה נוקם את כבוד אמו, יש להעיר שכשם שפינחס חייב לקנא לאמו, יכול אלעזר לקנא לאשתו. אלא שיש להחליט מי משניהם — הבן או הבעל — הוא הקרוב יותר, שהראשון לקנאה הוא הקרוב ביותר. ואמנם מחולקים חז"ל באשה שמתה ויש לה בעל ובן מי הוא הקרוב יותר לרשת אותה מן התורה. יש אומרים בעלה יורש אותה מן התורה מפני שהוא קרוב יותר, ויש

אומרים שמן התורה הבן יורש שהוא הקרוב, אבל הבעל יורש מדרבנן. לפיכך אם נניח שאלעזר קרוב יותר מפינחס לא נוכל לקבל תירוץ זה, שהרי יקשה עלינו, אם בשביל לגקום כבוד יוסף, היה אלעזר חייב לצאת לכבוד אשתו. בתירוץ שלישי עונה רש"י שפינחס נתמנה משוח מלחמה. ולמה מתרץ רש"י בראשונה שני תירוצים אחרים? אלא שבתירוץ שלישי דעת רש"י היא, שחייבים במינוי כהן משוח מלחמה בכל מלחמה שהיא, אבל בתירוצים הקודמים סובר רש"י שכהן משוח מלחמה מתמנה רק כשיש לחשוש לפחדנים יראים ורכי הלבב, לתת להם עילה להשתחרר מן המלחמה שלא ימס לבב אחיהם כלבבו, אבל במלחמת מצוה זו שכל היוצא אליה אמיץ ובר לבב הוא אין צורך למנות לה כהן משוח מלחמה.

ירושלים, ה' מנחם-אב תשכ"ב.

הרב שלמה מן-ההר

לזכרו

שנינו באבות פרק ב' משנה א': «רבי אומר איזוהי דרך ישחה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושהו ותפארת לו מן האדם». אדם שהבריות מפארים שמו ומהללים מעשיו, סימן טוב הוא לו, סימן הוא שבחר דרך ישרה בחייו, ואם בעיני אדם נשא חן, גם בעיני אלקים מצא חן ושכל טוב. וכך היה אומר רבי חנינא בן דוסא: «כל שרוח הבריות נוחה הימנו, רוח המקום נוחה הימנו» (אבות פרק ג' משנה י'). אדם השומר מצוות התורה ומקפיד לקיים המצוות שבין אדם לחבירו, ודאי תהא רוח הבריות נוחה הימנו. כאשר הבריות נוכחים, שאדם המקיים מצוותיה של תורה, רוכש ע"י זה מדות טובות ותכונות נעלות. הבריות לומדים ממעשיו והולכים בדרכיו, וכבוד שמים מתרבה מתגדל ומתקדש. ולכן כל שרוח הבריות נוח הימנו רוח המקום נוחה הימנו.

רוח הבריות נוחה היתה מיוסף גאני ז"ל. עניו היה, שקט וצנוע. מזגו נח, טוב לב ונעים הליכות, מדברו נאה ושיחתו ערבה, ובת צחוק נסוכה תדיר על פניו ומעידה כמאה עדים על הנפש היפה ששכנה בו, והקרינה מאורה על סביבתה. חביב היה על חבריו ומוריו, כל פה יגיד תהלתו. כל מכיריו — מוקיריו היו.

«וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו»

(בראשית ל"ז, ג'). ותרגם אונקלוס: "ארי בר חכים הוא ליה".

בן זקונים היה יוסף גאני ז"ל להוריו, ואף בר חכים היה להם, ונפשו קשורה בנפשם. היה מרבה ומדיק במצות כבוד אב ואם. בצותא עם אביו יבל"א היה ממשכימי בית המדרש שחרית וערבית וראש וראשון לכל דבר שבקדושה. ורוח המקום נוחה הימנו.

קוה קיוו כל יודעיו, כי יגדל עלם חמודות זה לתפארת. וגדולות יפעל לשמחת ידידיו, ויהי להוריו למשיב נפש ולכלכל את שיבתם. אך לדאבון נפש לא זכינו. חבל על דאבדין.

יזכרו נא ידידיו מדותיו הטובות ומעשיו הנאים. ילמדו ממעשיו וילכו בדרכיו, בזה יתגדל ויתקדש כבוד שמים, וודאי תבוא נחת רוח לנפשו הטהורה השוכנת בגנוי מרומים. תהיה זו הנצחה חיה לזכרו, כחפץ כל מוקיריו.

ת' נ' צ' ב' ה'.

חרב שמשון מיכאל אפשתין

בני ציון היקרים

המסולאים בפז

איכה נחשבו לנבלי חרש

מעשה ידי יוצר.

(איכה ד')

נִטְפִים

לבית גאני השכול

אין ביכולתנו להפחית מכאבכם העמוק, באבדן
בנכם היקר.

כחברי קבוצת „שלוחות“, שירדו עם הגרעין
ל„בארותיים“, ראינו את יוסף כחבר יקר ונאמן,
מוכן לעזור וחביב על כל חבר ללא דופי. במוח
רצונו הרב ביצע יוסף כל פעולה, ואף הקשה ביותר,
בצורה מושלמת.

ביודענו את אהבתו הרבה לחי ולצומח, הוחלט
בגרעין להקים פינה לזכרו של יוסף, שלא ישכח
לער.

צר לנו על אבדן חבר כה יקר וכולנו מרגישים
את החלל הגדול, שאין בכווננו להשלימו.
אנו תקוה, שתמצאו נחמה פורתא בשורות
דלות אלו.

בשם בית „שלוחות“

א ד ם

יצור חדש, יצור נוסף, בא לעולם. תינוק נולד. מיליוני מיליונים קדמוהו, רבים עוד יבואו בעיקבותיו, והוא אינו יודע כלל על אודותם, שוכב לו בעריסה, מנענע את ידיו ואת רגליו ובוכה.

הזמן חולף חיש מהר והנה התינוק כבר הולך. פוסע הוא בעולמו בביטחה ובעוז, כאילו אין כלום מלבדו, והוא רק הוא קיים בעולם. תוך כדי צעידה רומס הוא את העשב תחת רגליו, והעשב כורע ומשתחוה לפני האדון החדש.

רבים הם המאורעות הבולטים במשך ימי הילדות, אך מעל גבי כולם מתנשא היום בו הוא זוכה לשאת את הילקוט על גבו ולצעוד לקראת כתה א'.

מסיבת סיום, עולה הוא לבמה, בידו הימנית לוחץ את יד המנהל, ובידו השמאלית נוטל את התנ"ך ואת תעודת הגמר.

המחשבה נעצרת, האם זהו אותו היצור? האם זהו אותו התינוק? והיא משיבה, אכן זה הוא. אלא שהרבה נוסף עליו בר רב עצר באמתחתו. פעולות רבות כבר פעל במשך חייו, מהן טובות מהן רעות, מהן מוצלחות מהן בלתי מוצלחות. נושא הוא על גבו הסטורי שלמה של הצלחות ושל כשלונות, של תקוות שנתגשמו, של אכזבות, של שמחות ושל צרות.

גופו ורוחו התפתחו עד לבלתי הכר, גם כח מחשבתו גדל, ועתה הוא שותף להחלטה על המשך דרכו.

הדרכים הן רבות, ואינן עוד חלקות כבתחילה, מלאות הן סיבובים ופיתולים, עליות וירידות. האדם ההולך ומתקדם הולך ומתפתח זקוק

הוא לכח החלטה, הידלג ויעבור ? או שמא יעקוף ? האין כדאי להמתין עד אשר יורם המחסום ? אין עוד ידי אם רחמניות אשר יצילוהו וישמרוהו מכל פגע, עומד הוא חשוף לפגעים.

שוונות הן הדרכים ושונים הם ההולכים, יש חזקים ויש חלשים, יש גיבורים ויש פחדנים, יש פקחים ויש טפשים, אך רובם נמצאים בתוך בין שני הקצוות.

רבות הדרכים רבות עד מאוד, רבים ההולכים רבים עד מאוד. הולך לו האדם בין ההולכים, הולך ואינו עומד, סולל הוא את נתיבתו בין הדרכים הרבות. לוחם הוא להשגת ציונים טובים, דואג הוא להשגת בגדים יפים, טורח הוא להשיג מקום מכובד בחברה עבור עצמו, משתדל הוא שגופו יהי בריא, עמל הוא לשיפור מידותיו, חרד הוא להשלמת נפשו. מכיר הוא את כל צרכיו ואינו מזניחם.

ובין כה ובין כה ירים את ראשו וישא את עיניו, יתבונן כה וכה ויתור את דרכו, יפנה לאחוריו ויסקור את עברו, יביט ניכחו ויחפש את מטרתו. לאן הוא צועד ? לקראת מה יובילוהו רגליו ? מדוע אינו חול מלהלך ? אל מה הוא שואף ? מה מטרתו ? והוא ממשיך להלך, ממשיך הוא לדאוג לקיומו, ממשיך הוא ללחום את מלחמת חייו. לעתים יגבר ולעתים יחלש, אך אין הוא מתרשם מכל נצחון ומכל טפלה, שניהם הפכו לדברים שבשיגרה אשר אינם משארים רושם רב. עובדות אשר היוו בזמנן נקודות מפנה, דברים העומדים ברומו של עולם, ירדו מגדולתם והרי הם נצבים שקטים ודוממים בקרן זוית.

ויהי היום וההלך הלך את דרכו במישור, השמש היתה בתחילת זריחתה, האויר הי' עדיין טהור ורענן, וההליכה היתה נעימה ומלבבת. אך לפתע, כרעם ביום בהיר, נעצרה דרכו של ההולך, לעיניו נגלו עקבות רגלים אשר חדלו מלהלך.

הוא מתיישב על אבן בצד הדרך אותו את ראשו בשתי ידיו, והמחשבות חולפות שוטפות במוחו. חושב הוא על העולם על האדם ועל החיים, מעביר הוא לנגד עיני רוחו את ידידיו ומכריו. רואה הוא את חסרונותיהם ואת מעלותיהם, את כשרונותיהם ואת תכונותיהם, ולאט

לאט כאילו בגניבה עולה לה המחשבה, ומה אני ? אני ? אני... אני...
מתוך מחשבה פנימית כנה הוא מגיע למסקנה שאכן הרי הוא ככל
השאר לא טוב מהם ולא רע מהם. ובמחשבה זו הוא מאבד את עולמו,
משום שמסקנה זו מחייבת שכשם שאין העולם חסר מחסרונם של
מיליוני המיליונים אשר קדמו לו כך לא יהא העולם חסר מחסרונו הוא.
עד עתה ה' סבור, אם כי לא הרבה להרהר בבעי', שאם הוא יחסר
כל העולם אינו שווה בשבילו, באם הוא יחסר יהי' זה אסור איום שהרי
יאבד לו עולם שלם.

אכן חל אצלו שינוי בגישה, הוא אינו מעמיד את עצמו במרכזו.
אינו חושב מה יחסר לו אם הוא יאבד מן העולם. מנסה הוא לראות
מה יחסר לעולם בחסרונו, ורואה הוא שמאומה לא יחסר, העולם ימשיך
להתקדם באותה מידה של הצלחה גם בלעדיו.
היאבד ? הישבר ? האם יפול לידי עצבות ? היכרע תחת עול
המחשבה ? האם לא יצליח לעבור את ההר אשר התנשא לפניו באמצע
המישור ?

יושב הוא על האבן וידיו בין ראשו.

אך הנה הוא מוריד את ידיו, מרים את ראשו, נוטל הוא את תרמילו
ואת מקלו ומתחיל לטפס. קשה היא העלי' ומיגעת, ונטפי הזעה קולחים.
היצליח לעלות ? היגיע אל ראש ההר ? במחצית הדרך הוא נעצר ועומד
לפוש, מוריד את התרמיל מעל גבו כדי להניחו על הארץ בזמן המנוחה,
אך מחוסר אונים התרמיל נופל מידי' והוא רואה אותו מתגלגל
ומתרדר מטה מטה עד לתחתית ההר. בעינים מורדות ובראש מושפל
הוא חוזר אל האבן אשר עלי' ישב בתחילה. אבל לא, הוא לא יכנע,
מתוך החלטה נחושה שלא לעצור עד אשר יגיע אל ראש ההר הוא
מעמיס את התרמיל על גבו ומתחיל לטפס. בשארית כוחותיו, נגרר
על ארבע, ובנשימה עצורה, הוא מגיע אל ראש ההר.

אכן משול אני כאותו גרגיר חול אשר על שפת הים, אכן לא אוכל
להתעלם מסופי, לא אוכל לעצום את עיני, איבדתי את מהותי, איבדתי
את עצמיותי, איבדתי את ה"אני" שלי.

אך ה' זה "אני" משועבד, "אני" עבדותי. ה' זה "אני" אשר ה' עבד לעצמיותו, בכל לבבו, בכל מאודו, ובכל נפשו, עבד את ה"אני" שלו. לחם להשגת ציוניו של ה"אני" שלו, דאג להשגת בגדים יפים עבורו, טרח כדי להשיג עבורו מקום מכובד בחברה, השתדל שגופו יהי בריא, עמל לשיפור מידותיו, חרד לשלמות נפשו. רק לו — ל"אני" שלו — ה' עובד, ורק לו ה' דואג לגדלו ולפתחו, את האלקים לא ידע ובשמו לא קרא, ע"כ אבוד אבד, יען ראה כי אין לו אחרית. "אין עוד מלבדו", "ישנה ויחליף כל ממלכות האליל".

תחת ה"אני" האבוד קיבלתי "אני" חדש, הגעתי אל ראש ההר. אכן משול אני כאותו גרגיר חול אשר על שפת הים, שנינו, אני והוא, יצירי אלקים אנחנו, שנינו, אני והוא, לשם עשית רצוני יתברך נבראנו. וכשם שהוא בכוחו זה עומד בפני גלי הים ומשבריו, סופותיו וסערותיו, כן גם אני לא אירא ולא אפחד, מכיר אני את משברי הים האדירים אשר נכונו לי, אך לא אכרע בפניהם. לא עוד אלך אחרי כל רצון ושאיפה העולים בלבי ובמוחי, בחון יבחן הרצון, בדוק תבדק השאיפה. לא עוד אעשה כל מעשה הנעשה ע"י החברה הסובבת אותי, תחת ביקורת השכל יעבור, ואח"כ נראה הירצה אם לאו. קשה היא הדרך קשה עד מאוד, רבים הם המכשולים רבים עד מאוד, אך "לא נירא ולא נפחד, רק ממך בלבד".

יודע אני, מי אני, ומה אני. יודע אני גם לאן אצעד, לקראת מה יובילוני רגלי, ועל שום מה לא אחדל מלהלך, משום שווהי שאיפתי, זו היא מטרתי, לעשות את רצוני יתברך.

"יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה הוא, שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו, ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו.

איבדתי את העצמיות הנפרדת והמנותקת מכל החי ומכל היקום, את העצמיות אשר היתה מציאות בפני עצמה. אך במקומה קיבלתי עצמיות חדשה, המחוברת ומאוחדת עם כל היקום, רואה אני את עצמי כחלק בלתי נפרד מכל היצירה האלקית הנפלאה, ושמח אני לשיר ולשבח

ליוצרה „אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם, חק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם, ששים ושמחים לעשות רצון קונם. חדל כבר מלבכות על חידלוננו, חלפה העצבות גם גנוזה, ורק שמחה, שאין עומדים להתפלל אלא מתוכה, שמחה של מצוה, ממלאה את כל ישותו. אכן עפר ואפר אני בחיי קל וחומר במיתתה, אך חלק אני מהיצירה הגדולה והנפלאה של רבון העולמים, ומה עוד שיש לי האפשרות לעשות את רצונו, ואם קשה הדבר ומאמצים הוא דורש הרי זו רק הזדמנות להוכיח את אהבתי אליו.

ואיך לא אשמח ?

ולשמחה זו מה עושה כאן ? מה מקום יש לה במסגרת זו ? מה לתבן את הבר ? מה לשמחה את העצבות ? אם ישתדל כל אחד מאתנו ויעשה את כל אשר בידו כדי להתקרב לשמחה זו ככל האפשר. לא נראה את הדברים כדברים אשר מחוצה לנו אלא ניקחם אל לבנו באמת ובתמים.

עצור רגע ! חשוב שנית ! אל תתן לקו המחשבה לדלגו. חשוב על מעשיך ! חשוב על דעותיך ! חשוב על רגשותיך ! ודאי יהי זה לרצון רב, ולנחת רוח גדולה, לנמצא בעולם האמת, ויודע או מהותו האמיתית של האדם, ואת מטרתו.

יאיר אורנשטיין

אחד מבני חבורה שמת — תדאג כל החבורה כולה.

(שבת קי).

על מות יוסף

לוא זכינו והי' עולה הוא עמנו במסילת חיי קדשנו — כבוד
היינו עושים לו בחייו... עתה שלא זכינו — הרינו עושים לו כבוד
במותו. כמאמר: „וכבוד עשו לו במותו“ — מלמד שהושיבו ישיבה
על קברו — וכביאור המהרש"א שם: לספר בכבודו ולהספידו...

„חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה — ולקבלנה
בשמחה“ (ברכות ס') והאריך מרן הרב זצ"ל בביאור מאמר תורה זה:
בטול הרגש עד שלא יבחין בין טובה לרעה אינו ממעלת הנפשות
ולא זאת היא התעודה הראויה לאיש המעלה. כי אם ידע האיש המשכיל
את הטוב ואת רע, את נועם טוב החיים ואת מגרעת הרע ויעריכם
בערכם הראוי. אך ידע, שיותר מכל אלה לאין ערוך, הוא הטוב
הא־להי והיושר המלא של ההנהגה העליונה. על כן יקבל בשמחה
את כל אשר נטל עליו מאהבת ה' יתברך ודרכיו המלאים צדק ומישרים.
ואעפ"י שברכות המאורעות צריכות להיות במטבע ההרגשה שמרגשת
הנפש באותה שעה — ובהכרח היא משתנת בין טוב לרע, אבל
הדעת השלימה עולה ומעלה כל אלה — לקבלינה בשמחה — — —
נאמרו הדברים לכולנו, ונתקיימו בהורים השכולים הדגולים יבלט"א.
באב, אשר אמר מלות ה„קדיש“ בכוונה — מתוך צדוק הדין, ובאם —
אשר ביקשה: „יוסף, התפלל... שתהי' החיל האחרון כאן“.
יזכר ה' לראות בנחמה בב"א.

איתא במדרש: „מי גבר יחייה ולא יראה מות“. אמר ר'
תנחום: מי גבר כאברהם שירד לכבשן האש ואח"כ: „ויגוע וימת“.

מי גבר כמשה שדבר עם בוראו פנים בפנים ואח"כ : ,הן קרבו ימין למות'...." ובאר המהר"ל : בא לומר, שאל יחשוב האדם כי בשביל חולשה וחסרון כוח הוא מקבל המיתה. שאם הי' כך הרי כל אלו גבורים היו... אבל טעם זה, כי לא נחשבה המיתה פחיתות לצדיק אלא נחשבה לצדיק עלייה כאשר נלקח למעלה...

ולמעלה מזאת שנינו : "הודיעני ה' קצי ומדת ימי מה היא" אמר דוד לפני הקב"ה : רבוש"ע הודיעני קצי... אמר לו : גזירה היא שאין מודיעין מדת ימיו של אדם, אדעה מה חזל אני' (באיזה יום אני בטל מן העולם — רש"י) אמר לו : בשבת תמות".

רצה דוד לדעת קצו, מסביר המהר"ל, כי בזה תולה מדרגתו ומהותו... ושאל באיזה יום אמות — וגם מזה יוכל לעמוד על מדרגתו וכך היא האמת — במה שהיתה מתתו בשבת מורה על מעלתו.

— — — בליל שבת קדש נתבקשת לישיבה של מעלה.

אותה שעה, רעש העולם רעש גדול. כי "הנשמה בשעה שהיא יוצאת מן הגוף — קולה הולך מסוף העולם ועד סופו" על אחת כמה וכמה כאשר שתי נשמות לו לאותו אדם — נשמתו שלו ונשמתו היתרה, ושתייהן עולות ובאות אל מתחת כסא הכבוד...

מתוך מנוחה באת אל מנוחתך האחרונה...

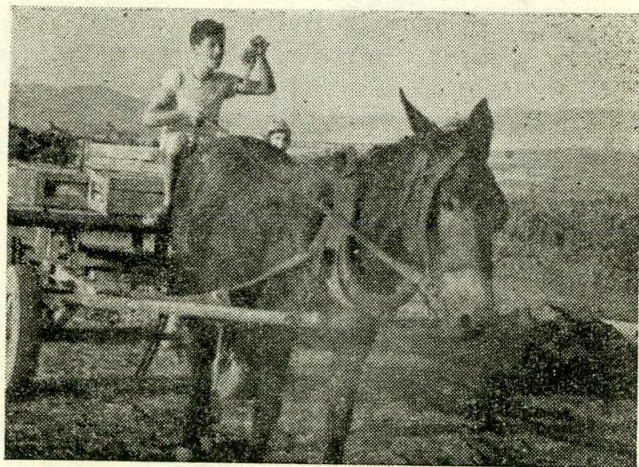
מ"מעין עולם הבא" אל עוה"ב גופו — עולם שכולו שבת...

"השבת — גירותיה הם כבודה". נשמת אדם לנר היא משולה. רוחנית היא אך טבועה בגוף החומרי, כאותה שלהבת אש הקשורה בגוף הנר. וכאשר כבה נר נשמתך הקדושה והטהורה, נתבזזה שבתנו כי חולל כבודה, שמחתנו היתה ליגון...

"ר' יוחנן כשהי' מסיים ספר איוב אמר : סוף אדם למות וסוף בהמה לשחיטה... אשרי מי שגדל בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו, גדל בשם טוב ונפטר בשם טוב מן העולם. עליו אמר שלמה : טוב

שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו". ומתבארים הדברים במקום
 אחר: "נולד אדם — הכל שמחים, מת — הכל בוכים. ואינו כן, אלא
 נולד אדם אין לשמוח בו שאין יודעים באיזה פרק ומעשים יעמוד.
 מת — צריכים לשמוח שנפטר בשם טוב ויצא מן העולם בשלום..."
 אשריך יוסף, חברנו-יקירנו, שגדלת בתורה ועשית נחת רוח
 ליוצרך. גדלת בשם טוב ונפטרת בשם טוב מן העולם. עליך אמר
 שלמה: "טוב שם ושמן טוב ויום המות מיום הולדו".
שמשון אטינגר

בכרם בהכשרה המקרמת בשלוחות

הרהורים

אתה יושב לכתוב, מנסה ואינך יכול. כיצד אפשר לכתוב אודות דבר שעדיין לא קלטת אותו.

נדמה לך שאתה חולם, או שמא זה עתה הקצת מחלום, כאילו משהו לוחש לך: אמת! מציאות אתה מנסה לברוח ממחשבה זו והיא רודפת אחריך.

אינך מבין, מסרב להאמין. כלום זה יתכן? הן אך לפני ימים אחדים התראיתם, צחקו עדיין מצלצל באוזניך.

הנה הוא חולף ביעף על אופניו, בלוריתו מתנפנפת ברוח, והחיוך אותו חיוך בישני שתמיד היה נסוך על פניו. כן כזה היה שקט, ענו ויחד עם זאת תמיד ארגן, תכנן, התעניין, מבלי שאיש ידע שידו היתה בדבר. טוב לב היה, תמיד עזר, תמיד תמך.

אתה רואה אותו יושב לצידך בסעודה שלישית, אתם צמודים, חש את מגע ידו בידך, שירת הקודש עולה בחדר. והוא שפתי ספק שרות ספק שוחקות עיניו נעוצות בתקרה ומתוררה. כן כאחים היינו, יום יום היית מחכה לו, יום יום שמעת את שריקתו. יחד שחקנו שוחחנו למדנו.

תמד רכון על ספריו, תמיד קורא כאילו הספר הוא חלק ממנו. לאן יוסי? כרגיל לספריה — היתה התשובה.

הנה הוא רכון על פרחיו, מלטף את הגבעולים בעדינות מטפל בהם, והם כאילו החזירו לו האהבה תמיד פרחו תמיד לבלבו.

לנגד עיניך עולים זרי הפרחים. אתה מביט למרום וזועק, למה?! במה חטא, הן צעיר היה במיטב שנותיו, פרח בעצם לבלבו. והעינים דומעות ואתה בוכה, כן כילד מבכה חבר שאיננו.

ת. ג. צ. ב. ה.

זאב רוזנברג

מלך חפץ בחיים

אמרו לאלהים :

גאה וגבוה בשמי מעלה,

עוטה אור כשלמה,

לו הגבורה והגדולה,

והעוז והממשלה.

לכן יתגאה — ומלכותו בכל משלה.

(שחרית ליום־כפור).

שגבה המיתה מאדם ולא יוכל כלכל אותה. כחתף תבוא

עליו, ואין לאל ידו.

בוקר, ועומד אדם בתפלתו ועל חייו יבקש. מה בצע בדמו

ברדתו אל שחת: ולערב ימולל ויבש והוא עם שוכני דומה.

בית השאיר אחריו — וגם הוא עדי אובד.

אין זכרון לראשונים וגם לאחרונים שיהיו לא יהיה להם

זכרון עם שיהיו לאחרונה.

ועולם כמנהגו נוהג.

שגב המות מאדם ויוכל לגדולים ועצומים.

——— תנו רבנן: משיח בן דוד שעתיד להגלות במהרה

בימינו, אמר לו הקב"ה: שאל ממני דבר. וכיון שראה למשיח

בן יוסף שנהרג, אומר לפניו: רבש"ע איני מבקש ממך אלא

חיים... (סוכה נ"ד).

פסגת הגאולה, הודה ותפארתה — משיח בן דוד —
עתיד לבקש על חייו, אורב לו המות ומבקש המיתו. ותוהה
אדם בפליאתו: נשמה שנטע אלהי הרוחות בקרבו, מה?
ועל מה עתיד הוא ליטלה ממנו?
ומאירים דברי המדרש שם:

לעתיד לבא מביא הקב"ה יצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים
ובפני הרשעים. צדיקים נדמה להם כהר גבוה ורשעים נדמה
להם כחוט השערה, הללו בוכין והללו בוכין. צדיקים בוכין
ואומרים היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה. והרשעים בוכין
ואומרים היאך לא יכלנו לכבוש את חוט השערה הזה. ואף
הקב"ה תמה עמהם. — — —

עליות וירידות — פסגות הרים הנישאים ועמקי תחתיות
שואל — וביניהם כחוט השערה, והם הם החיים. במאבק
העצום, המתח שבנפש, מלחמת היצרים ונצחון הטוב —
תכלית האדם.

והוא אשר שואל משיח בן דוד, יותן לו להמשיך ולהעפיל
ולהתמיד ולהגביה ולהתרומם, עדי יוכל להר הגבוה. וככל
שיגדל אדם — יגבה ההר, וככל שיגביה — יעצם ממנו.
וצדיקים בוכים ורשעים בוכים.

ומתגלה בכל הודו והדרו — היחיד והמיוחד, חי העול-
מים. הוא, אשר בידו כל חי ומי יאמר לו מה תעשה —
מציאותו היא מקור הנחמה. באשר עם כל העוז והכח לנגד
אפסות תבל כולה — נתן הוא לאדם, נצוץ מאורו.
ונשמה שנתן — טהורה היא. ואף שעתיד לטלה ממנו
— עתיד הוא להחזירה לעתיד לבא. ויש תקוה לאחריתה.

וכנגד כל הצער והכאב, כנגד כל חסר האונים מול אחריתו
של אדם — הרי האמונה העמוקה במלך עולמים, בחי
במעונתו.

וממרום שחקים אלי מרחבי תבל, מתגלגלת-מהדהדת
שירת אדירים, מלאכי השרת: ההוד וההדר — לחי עולמים.
הנוי והנצח — לחי עולמים. הסגוי והשגב — לחי עולמים.

שגב המות מאדם ובוראו שגיא מנו.
וכאחד מיתר אדירי הטבע עושה אף המות רצון קונו.
וחוזר הנצוץ העליון מחיי החומר, דרך חשכת המות,
לחיים טובים וארוכים. ואין שלטון ליום המות, כי עצם מלכו
ממנו. והוא — מלך חפץ בחיים. ורק פקדון שהפקיד —
היזר ונוטלו...

תנו רבנן: כשמת בנו של רבן יוחנן בן זכאי נכנסו
תלמידיו לנחמו. נכנס ר' אליעזר וישב לפניו ואמר לו: רבי,
רצונך אומר דבר אחד לפניך. אמר לו: אמור. אמר לו:
אדם הראשון היה לו בן ומת, וקבל עליו תנחומין, אף אתה
קבל תנחומין.

אמר לו: לא די שאני מצטער בעצמי אלא שהזכרת לי
צערך של אדם הראשון.

נכנס ר' אלעזר בן עזריה וישב לפניו. אמר לו אמשל
לך משל. למה הדבר דומה? לאדם שהפקיד אצלו המלך
פקדון. בכל יום ויום היה בוכה וצועק ואומר: אוי לי: אימתי
אצא מן הפקדון הזה בשלום?! אף אתה רבי היה לך בן,

קרא תורה נביאים וכתובים, משנה הלכות ואגדות, ונפטר מן
העולם בלא חטא, ויש לך לקבל עליך תנחומין. כשהחזרת
פקדונך שלם.

אמר לו: ר' אלעזר בנאי, נחמתני...

נטל הפקדון — עולה הנצוץ למקורה, וצדק לפניו יהלך
וישם לדרך פעמיו...

רפאל בנימין פוזן

יוסף בין חבריו

היה היה אדם...

פנינו לחדרים בלי לחשוב עליו, בליל שבת לא הפננו
לו תשומת לב מיוחדת, ולפתע אתה קנ בבקר ו"יוסף גאני
איננו"! אתה נשאר המום.

חלל ריק נפער לפניך, חלל שנדמה לך כאלו לעולם לא
יתמלא. דמותו רודפת אחריך, אתה רואה אותו בצחוקו,
בכעסו, בלכתו ובעבודתו. אתה שוקל כל מלה שאמר לך אי-
פעם ואתה מתמלא הרגשת צער, אתה מתמלא הרגשת תמהון.
האמנם לא אראנו שוב? הרי רק אתמול שוחחתי עמו
והוא היה כל כך רגיל. מדוע לא הספקתי להפרד מעמו. ואתה
נוזר בפעמים שהכאבת לו ודברת בו סרה, ואינך יכול
לסלוח לעצמך. אתה עומד מול ארונו ומבקש ממנו סליחה
ומחילה על חטאיך. אתה רואה את ארונו מורד אל הקבר,
אתה רואה רגבי עפר נערמים על ארונו וקשה לך להאמין
שפה, בתוך ארון עץ צר טמון חברך, טמון גוף, טמונה נשמה,
טמונים מאויים, שאיפות ותכניות לעתיד. טמון אדם.
ואתה תוהה, אולי טוב לו שם למעלה. אולי הוא משקיף
עלינו בחיך.

ובלבך תפלה, יוסי, אנא השתדל לפני רבוננו של עולם
ששוב לא יקרה כדבר הזה, ששוב לא יפלו קרבנות שוא".
ומאי שם בלבך עולה תמונתה של אם שכולה וקודרת
שדמות בנה יקירה נצבת לפניו יומם ולילה, ודמותו של אב
שבור שאינו מסוגל להתישר מצליפות המגלב.
אלוקים, "רחם על פליטת צאן ידיך".

נילי

המותה לחסידי

ר' יוחנן כי הוי מטי להאי קרא בכי [ר' יוחנן כשהיה מגיע לפסוק זה היה בוכה.] "הן בקדושיו לא יאמין" (איוב ג), אי בקדושיו לא יאמין במאן יאמין.

יומא חד הוי קאזיל באורחא חזיא לההוא גברא דהוי מנקיט תאנא שביק הנך דמטו ושקיל הנך דלא מטו. אמר לו לאו הנך מעלין טפי אמר לו הנני לאורחן בעינן להו. הנני נטרן והנני לא נטרן [יום אחד היה הולך בשיירה (או בדרך) ראה לאותו אדם שהיה קוצץ תאנים הניח אותן שנתבשלו ונטל אותן שלא נתבשלו ושאלו (רבי יוחנן) וכי אין אלו טובים יותר. והשיב לו: הללו נצרכים לי לדרך, אלו נשמרות ואלו אינן נשמרות].

אמר (ר' יוחנן) היינו דכתיב הן בקדושיו לא יאמין. (גמרא חגיגה ה). בטבע שבעולם איש שב כי יגוע וימת יבכוהו קרוביו אך נשכח יהיה מלב עם חלוף הימים. אדם צעיר, עלם, כי ישיב נפשו לאלקים יחרד הלב יתקומם יסרב להאמין, ועוד ימים רבים ישיחו באותו אדם, כי על כן לא טבעי הוא מות לאיש שאף למחצית ימי אנוש עלי אדמות לא הגיע.

מעמיקים גדולים היו חכמינו והשכילו לרדת לעומקם של כתובים ולקרא את אשר נכתב בין השיטין. רבי יוחנן כשהגיע לפסוק הן בקדושיו לא יאמין, שאל

את עצמו מי הם אותם קדושים שה' אינו מאמין בהם, יתר על כן את הלקח הפיק מיד, אם בקדושו לא יאמין אם כן במי יאמין ה' איפוא. אם קדושו נלקחים מומתים מי הוא אותו שיזכה לחיים. אנשים צעירים תמימים זכים ישרים מובלים לבית העלמין, הללו אינם זוכים. מי אם כן יזכה. ועל כך בכה.

לא שקטה נפשו עד שהלך באותה שיירה וראה את קוצץ התאנים ומעשיו המוזרים. הלה היה מניח דוקא את המבוסלים, דבר שעורר את תמיהתו של ר' יוחנן ששאל את האיש על מעשיו. תשובתו של אותו אדם גילתה לאמורא גדול זה את המשמעות האמיתית של הן בקדושו לא יאמין [כי כשם שהטיבו עיניו לראות בכתובים כן ירד הוא לעומקם של מקרי החיים].

מה ראה ר' יוחנן באותו מעשה. מדוע נח לבו ולא הוסיף לסעור עוד.

אלא השלים הקב"ה את עולמו. הניח הוא לברואיו מקום להתגדר בו, יפעלו אף הם יאמצו כל סגולות נפשם וגופם לתקן את עולמו.

ממקור מחצב הנשמות הורדו נשמות לגופים ולכל גשמה מטרם, תפקיד מסוים בעולם זה. האדם הוא שיפעיל נשמה זאת, יפתחנה יגדלנה והיא תפעל ותפעיל. לא כל אדם ממלא תפקידו כיאות וכרצוי, אולם יש אשר יתעלה האדם יתפתח ימלא תפקידו, יגיע לשיא בישולו.

משמים יביט ה' ממכון שבתו ישגיח יראה יתבונן כיצד ימלאו בני האדם את תפקידיהם עלי אדמות. וחסד עושה ה'

עם אותם נשמות שמלאו תפקידם ומביא אותן אליו. כי אחרי השיא אין התעלות יתר וכשהאדם אינו מתעלה יותר כשהגיע לשיא שלימותו הרי שכל שהיה נוספת ירידה היא לו. (גם עמידה במקום אחד ירידה היא" — ר' נחמן מברסלב). עמידה במקום אחד התנוונות היא. רקבון.

זאת למד ר' יוחנן מהמעשה שראו עיניו ועתה הונח לו. מיתת הצעיר מראה על מעלתו על שלמותו.

צעיר היה יוסי עודנו נער אך בוגר מאד מבושל בהליכותיו, בדרכיו, במחשבותיו ובמעשיו.

לא לזמן רב הייתי בחברתו אך אותה תקופה קצרה. תקופה קשה וגדושת מעשים והרפתקאות. בתקופה זאת יתנכר האדם ביחסו אל אלקים ואנשים. והוא גילה את עצמו אז כחבר טוב ונאמן הנכון לעזור ולסייע בכל עת. חדור השקפה דתית גאה ומלאה.

זוכר אני יומי הראשון בבסיס הטירונים. חמישה חברים היינו ניצבים לפני משרדי האפסנאות. ציוד בלתי ידוע נזרק לעברנו והכל נארו כחטף בשמיכה קרועה שרב בה הפרוץ על המכוסה. "תוך שתי דקות אתם עם הציוד במאהל", הרעים קילו של המ"כ. במהירות נארו הדברים הועמסה השמיכה על הכתף והרגלים החלו לנוע לעבר המאהל. מן השמיכה שכאמור לא היתה מהמשובחות. החלו נשמטים פריטים שונים וכל כמה מטרים הייתי נאלץ להתכופף ולהרים. הדקות חלפו ואני עדיין רחוק. מצב הרוח ירד עד למינימום. היום הראשון וכבר אחור וכבר בטלנות. ולפתע נפנה לעברי נער צנום נמוך קומה שלא ידעתי קודם הושיט ידים וסייע בעדי

לסחוב את הכל מבלי שהכירני ומבלי שנתבקש לעשות זאת.
אותו נער היה הוא יוסי. ויום ראשון זה היה רק פתיחה
לימים רבים אחרים.

את האלקים התהלך-יוסי, העלה את עצמו במעשיו,
מילא תפקידו באמונה ואיננו.
על משמרתו נפל.

ת. נ. צ. ב. ה

יהודה שמיב

הוא היה אומר:

הילודים למות והמתים להחיות והחיים לידון.

לידע להודיע ולהודע שהוא אל. —

הוא היוצר, הוא הבורא, הוא המבין, הוא הדיין, הוא עד,

הוא בעל דין והוא עתיד לידון.

ברוך הוא, שאין לפניו לא עולה ולא שכחה ולא משוא

פנים ולא מקח שוחד שהכל שלו.

והכל לפי החשבון, שעל כרחך אתה נוצר ועל כרחך אתה

נולד, ועל כרחך אתה חי ועל כרחך אתה מת, ועל כרחך אתה

עתיד ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש-

ברוך-הוא.

(פרקי אבות).

"... ואיננו"

... יוסף גאני איננו!

יוסף חברך ללמודים, שותפך במפעלי התנועה, איננו עוד
בין החיים. רק אתמול הצטלמתם יחד, רק אתמול התוכחת
אתה, והיום איננו.

אתה מסרב להאמין. הן לא יתכן כי יוסי נפל.
יוסי שחיך אל חבריו, יוסי שידע כיצד לעמוד לפני
מפקדיו, יוסף שדאג לכלב השמירה, לא יהיה עוד בינינו.
לא תשמע אותו עוד לוחש באזנך: "צריך לדאוג שדבר זה
ישתפר", "צריך לבצע זאת דוקא כך ולא אחרת". עצותיו
הנבונות לא תבאנה עוד באזנך, כי יוסף מת!

איש מאתנו לא העיז לתאר לעצמו שיבוא יום בו נצטרך
לעמוד לבושי מדים מול קברו הרענן.

לא היה בינינו אחד שחשב שיום יבוא והוא ישליך רגבי
עפר רטוב על חברו הצעיר. אתה עומד בפני עובדה קיימת.
את יוסי ידיך לא תראה יותר.

איש לא יוכל למלא את מקומו. יוסף היה אשיות עצמ-
אית, אדם בפני עצמו, מיוחד היה.

כולם אהבוהו מפני שהסביר פנים לכל אדם בו נפגש.
כאשר פנית אליו מצאת תמיד און קשבת. היה הוא האדם
הנכון במקום הנכון. והנה איננו.

כשבאת למחרת לביהכ"נ להתפלל פגשת בזוג תפילין,

בסדור קטן בו כתוב: "בחזקת יוסף גאני". התפילין לא הונחו אותו יום על זרוע ובסדור לא דפדף בעליו — הלה איננו עוד. מצבה הוקמה לזכרו קרוב לביהכ"נ במקום בו שהה לאחרונה. למת אין תחליף אך זכרון עשו לו. אישיותו של יוסף תצטמצם מעתה בזכרונך בלבד. לא תוכל להתייחד עמו יותר ולבלות זמן נעים בחברתו.

קשה לך להשלים עם המצב אך זוהי חובתך. עליך להמשיך בדרכו של ידידך — דרך של בנין ויצירה, דרך של מעשים ומפעלים. אם תעשה זאת הרי שתקיים זכר לחבר ורע, לידיד נאמן שהלך מעמך ואיננו. גד מאיר

עם חבריו במסיק הזיתים בשלוחות

במלאת שלושים לפטירתו של יוסף גאני ז"ל

(דברי הספד שהוקראו באזכרה).

יוסף גאני — אבוקת החיים, אבוקת האש שלא כבתה, בינינו נמצא עתה, בקרב בני משפחתו, חבריו ומוריו. יוסי — אתה בתוכנו, לא שכחנוך, ערב זה לך הוא מוקדש — רענו החביב. באלם זה ערכנו לאחרונה את מסיבת-הגמר בסיימנו את לימודנו בביה"ס התיכון, עמנו ישבת, יחדיו העלנו חוויות, כפרח רענן הופעת לפני חבריך. כאן באותו אולם, התכנסנו כולנו, כל החבריה ואתה בתוכנו — רוחך שורה בנו.

לא אבדנוך יוסי, גחלת האש לא כבתה, לא הגיע שעתה להכבות. כך נהגה ביוסי, הדמות האצילה, יפת הנפש ובעלת המדות הנאות. עליונות וחיוך נסוכים על פניו בבואו לקראתנו. פעמון אופניו מצלצל כבר ממרחק. מתקרב הוא אלינו במהירות רכוב על אופניו. "מה נשמע חבריא"? יהדהד קולו וכבר חבריו מקיפים אותו מכל עבר. ולמראה הפנים הצוחקות, מלאות פניהם חיוך.

רואה אתה אותו וקרבתו מחממת ומלבבת, כולו שופע אור וכולו קורא אל הדרור. אינך יכול שלא לשמוח בשמחתו.

יוסי — כך הכרנוך וכך גם תשאר דמותך חרוטה בזכרוננו לעד. שנים היו סיסמאותיו והתמזגו יחדיו; "תורה ועבודה". עוד השנה הראשונה להכרותינו ואנו תלמידי החמישית, נתגלה יוסף כמעין הספרים. יושב ליד השולחן בביתו והספר לפניו. זוכרני אותו אומר "אולי יש לך ספר מענין לקרוא". "בודאי יוסי". וכבר מציע הוא לי את כל ספריו תמורת הספר שנמצא ברשותי ועדיין לא קראו.

„כמעין המתגבר“ אמרתי בלבי. בבואי אל ביתו לא אחת נאלצתי לחזור כלעומת שבאתי כאשר אמו, תבדל לחיים ארוכים, אומרת „יוסי הלך לספריה“. כבר מקטנותו אהב להסתופף בחיק הגמרא. חפצה נפשו בלימוד אמרי שפר. לא אשכח כיצד פנה אל חבריו ושדלם להצטרף לחוג התלמוד שנערך בביה"ס בשנים הראשונות בתיכון. מדי ערב התכנסו באולם הספריה ולמדנו יחדיו „ברכות“, „ביצה“ ושאר מסכתות — כמה אהב אורת למוד זו ובעצמו דאג לעריכת מסיבות בסיום כל פרק — זו היתה מעין חובתו והשתדל לקיימה במלוא יכולתו. בצמוד לתורה אחזו ידיו גם בעבודה: „יוסי נער הטבע“, מי לא יכיר את גינתו המטופחת, השמורה מכל משמר. פעם, בהמצאי בגינתו תפסני ואמר „בוא ואראה לך את העץ שנטעתי“ — כמה יפה ניצב העץ הצעיר, רענן ותוסס, כחבר נחשב לו. בידים עדינות וזריזות עטף כל פרי בנר לבל יפגם ובכליון עינים צפה לשנת ההילולים. גודמן לך עציץ ושתיל בתוכו ואינך יודע מהו שתיל זה? לך אל יוסי, הוא יספר לך הכל אודותיו. אף יציע לך שתילים נוספים מגינתו. גינתו ערוכה — ערוגות הבושם — קקטוסים וצפורנים ממינים שונים ושאר צמחים למכביר וביניהם נער החמד המקפץ בקלילות ובעלירות עם המעדר ביד האחת והמזלף בשניה.

יוסף — השושנה שנקטפה, הרי יפה היא פי שבעתיים על גבי השיח... נרים שושנה זו נשימה בתוך צלוחית המים ונריח ממנה עד עומק ריאותנו, נשאב לקרבנו את ריחה הנפלא המעורר וקורא לחיים. גם את הצומח גם את החי אהב יוסף. כלבים קטנים היו לו. אחד מהם זכור לי היטב; כלב קטנטן חום בצבעו בעל עינים מבריקות ישוב תמיד על ברכיו של יוסי. מעל כפות הידים מקבל פירווי לחם לאכילה ומתוך ספל קטן שותה מימיו. אהוב לו מכל היה כלב זה, בצפיה חיכה שיגדל ויהא נושא עליו מטבע הרשיון. ואכן הגיעה השעה ובגאווה היה יוצא עמו לרחוב ומראה לחבריו את תכשיטו הקטן.

נפש רחימאית עמדה לפניך, אוהבת יצורי עולם, לבבה אומר

„ברכי נפשי את ה'“ ופיה מזמר „אשירה לה' בחיי אומרה לאלהי בעודי“ — ואכן זמרת חיים נשמעה באוזניו, זמרה שלא רצתה להפסיק אולם נפסקה, נפסקה באמצעה „וצר, עוד מזמור היה לו — והנה אבד המזמור לעד — אבד לעד“.

„תורה ועבודה“ — זאת קיבל להגשים עם הצטרפותו לתנועת הנוער „בג' עקיבא“ — עוד בשנתו הראשונה בתיכון קסמו לו רעיונותיה של תנועה זו ועד מהרה נכנס בין שורותיה. יום יום נהג לבוא אל סניף התנועה לשאול בשלום חברים וידידים. בפעילותו הרבה בקרב החברה משך את אהדת הכל; יוסי יעזור בהכנת המסיבה, יוסי יכין את ביתן ההגרות בנשף פורים. הראשון בטיולים — תרמיל על ושבם וברגלים קלילות ידלג על ההרים.

פעמים נודמנו יחדיו במחנה העבודה; כמה אהב לעבוד במטעים, בזרירות יתירה טפס על הסולם ובידים מאומנות קטף מן העץ את הפירות העסיסיים.

לכל כנס, לכל מאורע אהב להופיע ראשון. — אין כיוסי מסודר בהליכותיו. מה גדולה היתה שמחתו כאשר השיג את מבוקשו, ואף בדבר קטן; בבריכת השחיה בקבוץ, לא אשכח כמה גדולה היתה שמחתו וכמה מאושר היה כאשר הצליח לשחות מן הגדה האחת אל השניה בלי עזרת איש, הוא מיד התפרץ וקרא לעברי „אני שוחה באמת שוחה“...

יוסי היקר — עודך ממשיך לשחות, הרי אנו מסביבך, נלמד ממך, ניצטט הליכותיך יהיה נר לרגלינו, חיוכך הקורן יהיה גסוך על פנינו תמיד.

יוסף גאני — נער השעשועים בביה"ס. חביב על מוריו וחבריו, איש לא יפגע בו לרעה, תמיד יצוין כתלמיד לדוגמא. בעל אינטליגנציה פנימית, יפה נפש ובעל מדות נאות, מסודר מאין כמוהו, הופעתו כהופעת בן-תורה.

נסתיימה שנתו האחרונה של יוסי בתיכון. הגיעה שעתו לשרות העם והמולדת.

„יוסי לאן פניך מועדות?“ „לנח“ל, כמובן, יחד עם שאר חברי הגרעין — רצונו להגשים חזונו — חזון הילדות והנעורים, הטבע קורא מתוכו. בצפיה חכה ליום הגיוס, ולא רק הוא, הכל צפו לכך, כולם רצו לשמות בשמחתו — יום הגשמת מאוויו, יום גשתו לקראת עמו, לקראת שמירת מולדתו.

מה רבתה, הצהלה לראות את יוסי במדיו, לקרוא לו „חייל“, ומה גדל חשקו לספר חוויותיו מן השדה, מן המחנה.

נגמרה סדרת האמונים, נערכת מסיבה לכבוד המאורע. הגיעה השעה לצאת למשק, להפריח הטבע. ואולם יוסי אוהב הטבע, מחבב החי והצומח לא זכה להגשמת חפצו; בשורה מרה וגוראה הכתה גלים במרחב „יוסף גאני נפל בשעת מילוי תפקידו“... — ווי לאזנים שכך שומעות, הלב מסרב להאמין. האם אבוקת-חיים זאת תכבה בטרם זמן? המומים וגדהמים, נסערים בתוכנו, עינינו עצורות מהוריד דמעה ופינו עצור מצעוק, כעין בני אדם מאובנים, חסרי כל חיות, הובלגוהו אלי קבר אל מנוחתו האחרונה.

יוסי — האם לא תהיה עמנו יותר? לא נשב יחד במסיבות? לא נצא יחד לטיולים? לא! לא אבדנוך — עודך עמנו, אתה תובילנו ותאיר עינינו בדרך.

יוסי — אח קרוב, לא זכית להגשמת מפעלות חיך, לא זכית לגדול יותר, עודך פרח קטן ונקטפת. זכורים לי דבריי „לכשאגמור שרותי בצה“ל, רצוני להמשיך בלימודים בבי“ס גבוה“. כה ששתי לשמוע מלים אלה מפיו אולם הגורל מנע ממך הגשמת דבריהם אלה. יוסי, בכל צעד ושעל בחיינו, נזכרך! את אשר לא הגשמת אתה נגשים אנחנו, נמלא את כל רצונך — הרי הפקדת אותו בידינו.

— נפלת למען המולדת, למען אותו גרעין עליו בססת בנין חיך. אהבת את האדמה, את הצומח. עתה טמון אתה בתוכם, שלח זיך בתוכם, פור ריחך הנעים ויריחו אותו כל יצורי יקום אותם אהבת ולמענם נפלת.

— יוסף גאני נלקח מאתנו בעודו באבוי, דרוך לפעולה ועשיה.
רב הצער והיגון, אין תנחומים לאבל זה. אנו משתתפים בצער-המשפחה
שאבדה מתוכה את בן הזקונים, את בן השעשועים.
יבדלו לחיים ארוכים הוריו, אחיו ואחיותיו ומן השמים ינוחמו.
חבריו, ידידיו ומכריו ישאו בלבם את זכרו היקר ויהיה זה נר
לרגליהם בכל מפעלי חייהם.

יהי זכרו ברוך !

בנימין כהן

אני מאמין באמונה שלמה שתהיה תחית המתים בעת
שיעלה רצון מאת הבורא יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד
ולנצח נצחים.

(י"ג עיקרים)

מִכְתָּב יו

מכתב הביתה

מיצש"ק, י' סיון תשכ"ב.

לכולם השלום והברכה!

שוב אני יושב וכותב (המכתב השבועי), המכתב האחרון הגיע כבר ביום רביעי ד' סיון — 2 ימים.

את החבילה קבלתי למחרת קבלת המכתב האחרון והייתי מבסוט מהתוכן (ביחוד ממני התרגימא) — (ראה במילון), לחג כבר נתברר לכם שלא יכולתי לבוא — עדיין לא התחלנו לקבל חופשות.

איך חגגתם את החג? כאן היה שמח למדי וכל הלילה החברה לא ישנו אלא שמעו הרצאות. אני החלטתי שמוטב לישון. בערב החג הכינו כאן כל כך הרבה סוגי אוכל — מגבינה, ואכלנו עד לבלי די.

אגב איך שרה תגיע מחר לעבודה בלי הוספה של חיים השוהה בנתיניה?

כרגע ברשותי כלב זאב ענקי יפה נורא, הצרה אתו שהוא פחדן. בתקופת חייו הקודמת עינו אותו וזרקו עליו אבנים, אך אני מקוה שבמשך הזמן הוא יהיה בסדר. את הכלב "ששלחתי" לכם החזירו לי בדואר מהסיבה שאי אפשר להכניסו דרך השער אצלכם!!

ביחס לספרי הבלשים בנתיים רק כתבי את שמותם ואל

תשלחו לי אף אחד כשאבוא הביתה בודאי אקח את כולם.
כאן אנו ממשיכים לעשות חיים. השבוע התחלנו בפתוח ענף
נוסף כאן — גן ירק, וכרגע אנו מסקלים את השטח ומכינים
אותו לזריעה. מאידך השבוע חוזר אלינו העדר ואנו נצא אתו
למרעה (זהו עדר שנודד צפונה בחורף ודרומה בקיץ —
אלינו).

מה נשמע אצלכם — איך המרגש. בעוד דקות מספר
אנו יוצאים לחזות בסרט מקצועי, מאה הרוגים בדקה, וכנראה,
שתהיה בסרט הפסקה ארוכה להוצאת ההרוגים.

מחכה למכתב מכם — יוסף.

מכתב לחבר

„לשמעון השלום והברכה!!

סוף סוף הגעתי אל המנוחה. בצהרי היום הגענו
לבארותים ומיד התאקלמתי כאן. המקום עולה על כל
המשוער: יפה מאוד, נוח מאוד ו„חם“ מאוד.

בררכת שחיה, ספריה נאה, חדר פינג-פונג. מדשאה והמון
כלבים חמודים הופכים את המקום לגן עדן.

יחס המכי"ם ושאר בעלי הדרגות אלינו נשתנה מהקצה
לקצה לעומת הטירונות — מתיחסים אלינו מאוד יפה כמו
אל חיילים של ממש.

יש לנו כאן מטע שקדים ענק — כבר עבדתי בו, וגן
ירק בשלב התחלתי.

אני מכיר כאן המון חברה ושני מכי"ם — (1) בנימין
אייזנר. — מוכר דומני גם לך, (2) בחור שלמד אצלנו בעממי.
החיים כאן עליונים מאד, ובעיקר יש זמן לקריאה ללמוד
ולשינה.

איך המרגש אצלכם?! אתה עדיין רב"ט או כבר סמל?
איך האמונים ואיך החברה? ומתי חופשתך הבאה? כל
הסיכויים שאקבל חופש בעוד כחודש וחצי עד חדשיים. אגב
ידועה לך כתבתו הנכחית של זאביק אם כן שלח לי אותה
ואם אתה מתכתב אתו שלח לו את כתבתי: י. גאני ת. ד.
66 באר שבע.

מחכה לתשובה ארוכה יותר ממכתב זה

יוסף

אלו דברים שאדם יוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן
קימת לו לעולם הבא. ואלו הן: כבוד אב ואם וגמילות חסדים
והשכמת בית המדרש שחרית וערבית, והכנסת אורחים ובקור
חולים, והכנסת כלה ולוית המת, ועיון תפלה והבאת שלום
בין אדם לחברו. ותלמוד תורה כנגד כולם.
(תוספתא פאה).

אשכול ענבים

פרקדן באלונקה קרבית נשא
על כתפי שנים חסונים
כאשר ישאו הבוצרים
אשכול ענבים מהכרם
מה עסיס ואדום אשכולם —
כי בצרוהו בשדה הקטל
דאשו נתלה במחרשת רסיס עופרת
ורטייה על הפציעה שוכנת ארגמן
הן בצרוהו ערביים במזמרות עשן וירי
עיניו קרועות לאור ואנחתו מעומק בור
ויען האחד דובב הפרקדני: "הגדולה חבורתי?"
ויען השני: "הפעוטה שבשריטות, חי נפשי אם לא
תגליד בדרך"
דובב הגווע: "מה פשר הקילוח ולחות כסותי?"
ולנחמו אמרו השניים: "מי המימיה אשר פקע פקקה
חי נפשי אם לא תיבש בדרך".
"הוי אחים הגידו נא, רק זאת הגידו
על מה נגנז מקור האור,"
"שני עבים יצאו להתעלס על פני השמש".
והמה בוססים בבבוץ העסתי,
זשקם עוד חם מהביל, וזעתם עולה על גדות חום
ובלוריתם מסתרת להם הדרך.

מרחוק זוהר כרכובי ביתם, ושדותיהם המצפים מתרוממים
קמעא...

והם רואים נערתם המחכה בפתח
ושביל לשם מוביל לבטח.
אשכולם שותת ועסיסי מדם
ותפילתם: "שלא יבוא עד בית היין".
שאגתו רובצת על פתחי אונם:
"מדוע אור השמש לא חוזר עדיין?"
עתה הורידו אשכולם, עוד זמן להביאו ליקב
כפרם רחק, ושדותיהם שקעו בענוה
השביל לנערתם כפת את רגליהם —
איכה ישובו לביתם והם היו שלשה?
— — — בשדה נותרו ארבע עינים...

אפרים רחמן

תמונתו האחרונה צולמה ביום פטירתו

לזכר חברנו
יוסף באני זל
נולד 1914 תשס"ב
הוציא שלוחות